

ירמיהו כ"ו

1. רש"י א'

(א) בראשית ממלכות - פרשה זו תחתונה קדמה לעליוני ארבע שנים :

2. סנהדרין ק"ג.

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מאי דכתיב **בראשית ממלכות יהויקים** בן יאשיהו וכתיב **בראשית ממלכת צדקיה** וכי עד האידנא לא הוו מלכי אלא בקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל יהויקים נסתכל בדורו ונתקררה דעתו בקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל דורו של צדקיה נסתכל בצדקיה ונתקררה דעתו בצדקיה נמי כתיב ויעש הרע בעיני ה' שהיה בידו למחות ולא מיחה

רש"י שם

מאי דכתיב בראשית ממלכות יהויקים ובראשית ממלכת צדקיה - מאי טעמא כתיב בהני בראשית יותר מאחריני :

וכי עד האידנא לא הוו מלכי - ואי משום תחלת ממלכתו קאמר הוה ליה למכתב בשנה ראשונה למלכותו אלא להכי שני קרא בדיבוריה וכתיב בראשית ללמדך מעשה בראשית היה בימי יהויקים, שבקש הקדוש ברוך הוא להחזיר את עולמו לתהו ובהו כמו שהיה מבראשית :

כיון שנסתכל בדורו - של יהויקים שהיו צדיקים, שעדיין לא גלו החרש והמסגר :

מהרש"א שם

וכי עד האידנא לא הוו מלכי כו'. פירש"י ואי כו'. ואי עד האידנא לא הוו מלכי הוה ניחא ולא הוה קשיא ליה למכתב בראשונה מלך דבראשית הכי משמע אתחלת דבר שזכר כמו בראשית ברא דהיינו תחלת הבריאה שבעולם ה"נ הכא בראשית ממלכת משמע תחלת המלוכה שבעולם ומשום הכי קשיא ליה וכי עד האידנא כו' :

נסתכל בצדקיהו ונתקררה כו'. כדאמרינן דבשביל צדיק אחד נברא עולם שנאמר וצדיק יסוד עולם :

שהיה בידו למחות כו'. נראה דמעשה הרע המפורש בו בספר ד"ה ויעש הרע בעיני ה' אלהיו לא נכנע מלפני ירמיהו וגוי וגם במלך נבוכדנצר מרד אשר השביעו באלהים וגוי לא קשיא ליה דלא היה זה נחשב לעון גדול שהרי ראינו שהיה מאמין לדברי ירמיהו והצילו מבני דורו הרשעים כמה פעמים והיה מאמין לו מה שא"ל אם יצא תצא וגוי וחיתה נפשך גוי ואם לא תצא וגוי ונתנה העיר וגוי ושרפיה באש ואתה לא תמלט מידם אלא שהיה דואג מפני דורו כמ"ש אני דואג את היהודים אשר נפלו אל הכשדים פן יתנו אותי בידם וגוי גם בענין השבועה לנבוכדנצר שמרד בו היה ע"פ דורו שהתירו לו השבועה אבל עיקר הקושיא הכא ממה שכתוב בספר מלכים בצדקיהו ויעש הרע בעיני ה' ככל אשר עשה יהויקים דנראה מזה שעשה כתועבות יהויקים ולא היה טוב ממנו ומשני משום שהיה בידו למחות בדורו שהיו רשעים כמו יהויקים ולא מיחה בהם נקרא הרע שעשו דורו כיהויקים על שמו אבל הוא בעצמו צדיק היה כנראה מתוך הכתובים בספר ירמיהו :

3. האלשיך הקדוש ירמיה ז', י"ב- י"ח

אך כיון לומר כי זה יש לו בי יתרוונת על שילו אחד, כי שם לא היה בית כי אם כתלים ויריעות עליהם. **שנית**, כי שם לא היה מכוון כנגד ביהמ"ק של מעלה ופה הוא מקום מכוון באופן שקדושתו גדול על שילו, על כן אמר אחר שעונותיכם רבו על עונות הדור ההוא לא אביט אל היות זה בית וזהו ועשיתי לבית וכו', וגם לא אל המקום שנתתי לכם כו' שהוא מקום מיוחד מכוון לביהמ"ק של מעלה, וזהו ולאבותיכם כי מקום זה טרם יבנה ביהמ"ק היה קדוש כי על כן האבות החשיבוהו, כי בו אברהם עקד את יצחק ובו יצא יצחק לשוח היא תפלה ובו הקים יעקב מצבה, כי המקום בעצמו הוא חשוב משילו עכ"ז שיש לו שני יתרוונת, אעשה לו כאשר עשיתי לשילו.

4. רד"ק פסוק ו'

(ו) כשלה - כשלקחו פלשתים את הארץ במלחמה אז חרב משכן שילה :

5. אברבנאל פסוק ו'

(ו) יתן את הבית הזה כשילה כשלקחו הפלשתים את ארון ברית ה' במלחמה שאז נחרב משכן שילה, והיה זה משורת הדין כי כיון שאין בארון רק שני לוחות הברית וספר התורה שהי' מונח בצדו והם לא היו רוצים ללכת בדרכי התורה מה להם עם הארון והלוחות והתורה ראוי שיסתלקו מהם, ומפני שלא נחרב עיר שילה כשנלקח הארון לכן הוצרך לומר כאן ואת העיר הזאת אתן לקללה לכל גויי הארץ, והייעוד הזה כבר ניבא אותו ירמיהו פעם אחרת כמו שנזכר בנבואה הדי' וזהו ועשיתי לבית אשר נקרא שמי עליו אשר אתם בוטחים בו ולמקום אשר נתתי לכם ולאבותיכם כאשר עשיתי לשילה והשלכתי אתכם מעל פני כאשר השלכתי את כל אחיכם את כל זרע אפרים :

6. מלכים א', ט', ה'- ז'

(ה) והקמתי את פסא ממלכתך על ישׂראל לעלם כפאשר דברתי על דוד אביך לאמר לא יפרת לך איש מעל פסא ישׂראל :

(ו) אם שוב תשובון אתם ובניכם מאחרי ולא תשמרו מצותי חקתי אשר נתתי לפניכם והלקתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם :

ז) וְהִכְרַתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם וְאֶת הַבַּיִת אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי לְשְׁמִי אֲשַׁלַּח מֵעַל פְּנֵי וְהָיָה יִשְׂרָאֵל לְמַשָּׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל הַעַמִּים :

7. דברים י"ח,

כ) אַךְ הִנְבִּיא אֲשֶׁר יִזְדָּ לְדַבֵּר דָּבָר בְּשְׁמִי אֶת אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִיו לְדַבֵּר וְאֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמֵת הִנְבִּיא הַהוּא :

8. אברבנאל י' - י"א

י) וסיפר הכתוב שהשרים שהיו בבית המלך שמעו הצעקה קול נתנו בבית ה' וילכו שמה אבל לא נכנסו למקום אסור להם כי הם עמדו שער ה' החדש. ות"י שהוא שער המזרחי וחכמים ז"ל אמרו ששם חדשו סופרים את ההלכה, וע"ד הפשט ראוי לומר שנתחדש בשער ההוא דבר שבעברו קראו הכתוב החדש :

יא) והנה הכהנים והנביאים באו לפני השרים וספרו להם תוכן הענין ואמרו שהי' לירמיהו משפט מות על הנבואה ההיא שניבא כי היה דעתם שהוא מעצמו היה אומר זה ולא דבר השם הוא ולכן בהיותו נביא שקר ומנבא רעות במרמה וכזב היה בן מות :

9. תוספתא מסכת סוטה (ליברמן) פרק ט הלכה ה

כיוצא בדבר אתה אומ' מיכה המורשתי היה נביא בימי חזקיה מלך יהודה ומה היה מתנבא ויאמר אל כל עם יהודה לאמר כה אמר ה' צבאות ציון שדה תחרש וירושלם עיים תהיה והר הבית לבהמות יער ההמת המיתו חזקיהו מלך יהודה וכל יהודה הלא ירא את ה' ויחל את פני ה' וינחם ה' על הרעה אשר דבר עליהם ואנחנו עש' רעה גדו' על נפ' אמרו כשרים שבהן רשעים שבהן אמרו וגם איש היה מתנבא בשם ה' אוריהו בן שמעיהו מקרית יערים ויתנבא על העולם הזה ועל הא' הז' ככל דברי ירמיהו וישמע המלך וכל גבו' וכל השרים את דבר' ויבקש המ' וישמע אוריהו ויירא ויברח ויבא מצרים וישלח המלך אנשים מצרים את אלנתן בן עכבור ואנשים אתו אל מצרים ויוציאו את אוריהו ממצרים ויביאוהו אל המלך ויכהו בחרב וישלך את נבלתו אל קברי בני העם אמרו כשם שאוריהו נתנבא ונהרג כך ירמיהו חייב ליהרג שני אך יד אחיקם בן שפן היתה את ירמיהו לבלתי תת אותו ביד העם להמיתו כל פרשה זו עירובי דברים מי שאמ' זה לא אמ' זה

10. רד"ק פסוק כ'

כ) וגם איש היה מתנבא וגו' - כלומר מה עדות זו שאתם מעידים כי חזקיהו לא המיתו כשהיה מתנבא רעה הנה יהויקים מלך יהודה כמוהו ובזאת השנה הרג אוריהו לפי שהיה מתנבא רע כמו ירמיהו גם ירמיהו יהרג :

11. מלבי"ם כ' - כ"א

כ-כא) וגם - עתה מודיע כותב הספר שטענת זקני העם לא היתה מועילה להציל את ירמיה ממות, כי בזמן ההוא בעצמו התנבא אוריה ג"כ כדברי ירמיה, וגם הוא נבא בשם ה', ובכ"ז נהרג ע"י המלך, ולא תאמר שהיה הדבר פתאום בלא ישוב הדעת כי הלא ברח למצרים :